

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра бізнесу та управління персоналом

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Сталий розвиток підприємництва та соціальна відповідальність бізнесу

вибіркова

Освітньо-наукова програма:	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Спеціальність:	076 Підприємництво та торгівля
Галузь знань:	07 «Управління та адміністрування»
Рівень вищої освіти:	третій (освітньо-науковий)
Факультет:	економічний
Мова навчання:	українська
Розробники:	Зибарева Оксана Василівна , професор кафедри бізнесу та управління персоналом, д.е.н., професор Кравчук Ірина Петрівна , асистент кафедри бізнесу та управління персоналом, к.е.н.
Профайл викладачів:	https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/pid-torg-birj/pid-kolektyv-kafedry/zybareva-oksana-vasylivna https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/pid-torg-birj/pid-kolektyv-kafedry/kravchuk-iryna-petrivna
Контактний тел.	+38 0372 509-464
E-mail:	o.zybareva@chnu.edu.ua ; i.kravchuk@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=7678
Консультації	Очні / онлайн консультації згідно з графіком консультацій

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Актуальним завданням підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти є поглиблення знань у сфері формування соціально відповідальної поведінки у всіх сферах суспільного життя задля забезпечення сталого розвитку суспільства. Оволодіння знаннями з курсу «Сталий розвиток підприємництва та соціальна відповідальність бізнесу» дає можливість узагальнити та систематизувати знання здобувачів щодо феномену, загальних засад, структури та методології, найхарактерніших сучасних тенденцій сталого розвитку на глобальному, національному та макрорівні, а також взаємодії держави, бізнесу, суспільства та людини у сфері соціальної відповідальності як умови забезпечення сталого суспільного розвитку. Дисципліна орієнтує на формування навичок щодо соціально відповідальної поведінки організації, ідентифікації та аналізу очікувань стейкхолдерів, підготовки соціальної звітності організації, а також на пошук креативних підходів до соціально відповідальної поведінки організації в ринковому середовищі її функціонування. Здобувачі мають можливість застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях, що сприятиме їх успішній професійній діяльності.

2. Мета навчальної дисципліни:

Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів фундаментальних знань теорії та практики сталого розвитку та соціальної відповідальності з позиції сучасних стандартів соціальної політики, соціальної звітності, етики бізнесу й прав людини в умовах інтеграції концепції сталого розвитку і набуття ними відповідних професійних компетенцій та умінь, що забезпечують формування соціально-відповідальної поведінки організації в умовах сталого розвитку.

Зміст дисципліни «Сталий розвиток підприємництва та соціальна відповідальність бізнесу» побудований на основі синтезу наукових надбань світової економічної думки з узагальненнями новітньої господарської практики різних країн, а також процесів, що характеризують становлення системи корпоративної соціальної відповідальності бізнесу в умовах сталого розвитку в Україні.

3. Пререквізити.

«Сталий розвиток підприємництва та соціальна відповідальність бізнесу» є вибірковою дисципліною циклу дисциплін професійної підготовки та може бути обрана здобувачами I го року навчання для вивчення в 2 семестрі загальним обсягом 90 годин (3 кредити).

Вивчення даної навчальної дисципліни здобувач розпочинає, прослухавши такі навчальні дисципліни, як «Філософія та методологія науки», «Актуальні проблеми розвитку підприємництва». Для поглиблення фахових знань та умінь здобувачів вищої освіти даний курс доцільно вивчати з іншими вибілковими дисциплінами: «Циркулярна економіка», «Інституціональна економіка», «Державно-приватне партнерство».

Постреквізити. Отримані знання з дисципліни «Сталий розвиток підприємництва та соціальна відповідальність бізнесу» можуть бути використані у процесі виконання дисертаційної роботи.

4. Результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми «Підприємництво, торгівлі та біржова діяльність» підготовки доктора філософії галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля» вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

ЗК01. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК05. Здатність до критичного переосмислення і розвитку сучасних теорій, методологій, об'єктів досліджень й практик, із застосуванням системного підходу до врахування неекономічних аспектів з різних галузей знань, у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

СК07*. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні наукові проєкти у підприємницьких, торговельних та біржових структурах та/або дотичних до них міждисциплінарних напрямках, проявляти лідерство та відповідальність при їх реалізації; комерціалізувати результати наукових досліджень та забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.

Результати навчання:

РН06. Приймати ефективні, етичні та соціально відповідальні рішення, забезпечувати лідерство, автономність та міжособистісну взаємодію у їх реалізації в професійній діяльності.

РН10. Ініціювати, розробляти, реалізовувати наукові та/або інноваційні проєкти, які дають можливість переосмислити наявні та/або отримати нові цілісні знання, розв'язувати проблеми підприємництва, торгівлі та біржової діяльності з урахуванням етичних, соціальних, економічних, екологічних і правових аспектів.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	3	90	10	20	-	-	60	-	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин - 90					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
	л	п	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні та прикладні аспекти соціальної відповідальності бізнесу в системі сталого розвитку підприємництва						
Тема 1. Теоретичні основи сталого розвитку та соціальної відповідальності бізнесу	18	2	4			12
Тема 2. Нормативно-правове, інституційне та організаційно-економічне забезпечення соціальної відповідальності в системі сталого розвитку підприємництва	18	2	4			12
Тема 3. Мережа зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів бізнесу в системі сталого розвитку підприємництва	18	2	4			12
Тема 4. Моніторинг корпоративної соціальної відповідальності. Стандарти нефінансової звітності.	18	2	4			12
Тема 5. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні	18	2	4			12
Усього годин	90	10	20			60

5.3. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студентів з дисципліни «Сталий розвиток підприємництва та соціальна відповідальність бізнесу» спрямована на узагальнення, засвоєння і закріплення знань та включає такі види робіт як опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій, підготовку та презентацію індивідуальних навчально-дослідних завдань до

відповідних тем дисципліни, підготовку тез доповідей на науково-практичні конференції та інших матеріалів наукового характеру.

Назва теми	Год.
Тема 1. Теоретичні основи сталого розвитку та соціальної відповідальності бізнесу 1.1. Цілі сталого розвитку Україна 2030 1.2. Концепція корпоративної стійкості 1.3. Концепція створення спільних цінностей	12
Тема 2. Нормативно-правове, інституційне та організаційно-економічне забезпечення соціальної відповідальності в системі сталого розвитку підприємництва 2.1. Моделі соціальної відповідальності бізнесу 2.2. Концепція реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року. 2.3. Інституції міжнародного рівня, які забезпечують підтримку імплементації принципів соціальної відповідальності в українському бізнес середовищі 2.4. Механізм корпоративної соціальної відповідальності	12
Тема 3. Мережа зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів бізнесу в системі сталого розвитку підприємництва 3.1. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності 3.2. Концепція гідної праці та формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності 3.3. Філантропія і бізнес	12
Тема 4. Моніторинг корпоративної соціальної відповідальності. Стандарти нефінансової звітності. 4.1. Значення нефінансового звітування в Україні та в провідних країнах світу. 4.2. Модульні стандарти GRI. 4.3. Рейтинги сталого розвитку та соціальної відповідальності бізнесу	12
Тема 5. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні 5.1. Роль екологічного чинника у формуванні соціальної відповідальності бізнесу. Удосконалення політики управління відходами 5.2. Проблеми та перспективи розвитку соціального партнерства в Україні 5.3. Шляхи інтеграції цілей та завдань сталого розвитку у стратегії українських підприємств. 5.4. Соціальна відповідальність бізнесу і державно-приватне партнерство	12
Разом	60

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Викладання дисципліни передбачає поєднання основних традиційних та інтерактивних методів аудиторного навчання з елементами електронного навчання та консультування, що передбачає використання сучасних інформаційних технологій, платформ та забезпечує засвоєння програмних результатів навчання

Методи навчання

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо)

МН2 – практичні методи (практичні або ситуаційні завдання)

МО3 – бізнес-кейси (індивідуальні або командні)

МН4 – наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо)

МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами

МН6 – комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебінари тощо)

МН7 – самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни

МН8 – підготовка тез/доповіді на конференцію.

МН9 – тренінги, коучі, майстер-класи від запрошених стейкхолдерів.

МН10 – реферативні та пошукові дослідження

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань здобувача. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі. Загальна кількість балів, яку здобувач може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля.

Засоби оцінювання та демонстрування результатів навчання:

МО1 – контрольні роботи (тематичні, модульні).

МО2 – тести, опитування, самостійні роботи за індивідуальними завданнями

МО3 – захист бізнес-кейсів, результатів досліджень;

МО4 – аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті;

МО8 – презентації результатів виконання завдань;

МО7 – підсумковий контроль – залік;

МО11 – інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (до 50 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: студенти мають свідомо дотримуватися правил академічної доброчесності, викладених у Положенні «Про виявлення та запобігання академічному плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSGadrPl_/view). Всі види завдань здобувачі виконують самостійно. Усі письмові роботи (реферати, есе, тези доповідей, статті тощо) перевіряються на наявність плагіату і повинні мати коректні текстові посилання на використані джерела. Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. Відпрацювання пропущених занять здійснюється згідно з графіком консультацій викладача. Форми навчання затверджуються графіком освітнього процесу університету. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, участь у програмах міжнародної мобільності) навчання може відбуватись в он-лайн або змішаній формі за погодженням із керівником курсу

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальна оцінка знань студента під час навчальних занять за кожну тему (опитування, тестування, розв'язання практичних та ситуаційних завдань), виконанні завдань для самостійної роботи, підготовці есе – 3 бали (крім теми 10, яка оцінюється максимум в 4 бали).

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком

навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів заліку (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). Якщо здобувач за власною ініціативою, бажанням, крім обов'язкових видів контролю (60 балів), виконує додаткові види робіт (реферати, ІНДЗ, тези доповіді, статі, виконання кейсу тощо) при цьому набравши додатково не менше 30 балів, може отримати оцінку за залік автоматично.

Критерієм успішного проходження здобувачем підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують здобувачі Вид підсумкового контролю: залік

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)						Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Денна форма навчання							
Змістовий модуль №1							
T1	T2	T3	T4	T5	МКР	40	100
10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... T5 – теми змістових модулів; МКР – модульна контрольна робота

8. Рекомендована література

8.1. Базова (основна)

1. Гарбар Ж. В., Мазур К. В., Мостенська Т. Г. Корпоративне управління та соціальна відповідальність. Частина 2. Корпоративна соціальна відповідальність : навч. посібник. Вінниця : ВНАУ, 2020. 228 с.

2. Гордєєв О. Корпоративна соціальна відповідальність. Кейси 5 міжнародних компаній в Україні. 2022. *Vector*. URL: <https://vctr.media/ua/korporatyvna-soczialna-vidpovidalnist-kejsy-5-mizhnarodnyh-kompanij-v-ukrayini-116074>.

3. Грішнова О.А., Міщук Г.Ю., Олійник О.О. Соціальна відповідальність у трудових відносинах: теорія, практика, регулювання ризиків : монографія. Рівне: НУВГП, 2014. 216 с.

4. Гусєва О.Ю., Воскобоева О.В., Хлевицька Т.Б. Соціальна відповідальність бізнесу: навчальний посібник. Київ. Державний університет телекомунікацій. 2020. 222 с
5. Деліні М.М. Соціально - економічна відповідальність підприємництва: теорія, методологія, напрямки розвитку : монографія. Краматорськ : ДДМА, 2017. 451 с.
6. Другий каталог КСВ-ініціатив 2020-2021 рр. / Pro Vono Club Ukraine. URL: <https://csr-ukraine.org/wpcontent/uploads/2021/11/catalog-iniciativ.pdf>
7. Зінченко А., Саприкіна М. Розвиток КСВ в Україні: 2010–2018. К.: Видавництво «Юстон». 2017. 52 с
8. Золотарьова О. В., Лебедева В. К. Соціальна відповідальність : конспект лекцій. Дніпро : НМетАУ, 2018. 175 с. URL: https://nmetau.edu.ua/file/kl_sv2018.pdf
9. Колот А. М. Соціальна відповідальність: навчальний посібник / [А. М. Колот, О. А. Грішнова та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Колота. К. : КНЕУ, 2015. 552 с.
10. Кузьмін О. Є., Пирог О. В., Чернобай Л. І., Станасюк Н. С., Пасінович І. І. Соціальна відповідальність: практичний аспект: навч. посіб. К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 244 с.
11. Кузьмін О.Є. Соціальна відповідальність : навчальний посібник. Львів : Львівська політехніка, 2016. 328 с.
12. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. Навч. посіб. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». 2015. 180 с.
13. Пушкар М. С., Голінач Л. І. Соціальна відповідальність бізнесу: теорія і практика : монографія. Тернопіль: Карт-бланш. 2018. 214 с.
14. Соціальна відповідальність: навчальний посібник / Укладачі: **Зибарева О.В.**, Вербівська Л.В. Чернівці: Технодрук, 2021. 148 с.
15. Сушик І. В., Сушик О. Г., Мартинюк Я. М., Вісин В. В. Етика бізнесу : навч. посіб. Луцьк : РВВ Луцький НТУ, 2019. 268 с.
16. Цілі сталого розвитку 2016-2030. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.
17. Чупріна М.О. Корпоративна соціальна відповідальність: конспект лекцій. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського. 2023. 138 с.
18. Account Ability Standard. URL: <https://www.accountability.org/standards/>.
19. Bowen H. R. Social responsibilities of the businessman. New York: Harper & Row, 1953. 376 p.
20. BS OHSAS 18001 Occupational Health and Safety Management. URL: <https://www.bsigroup.com/en-ID/BS-OHSAS-18001>.
21. Enterprice 2020. URL: <https://www.csreurope.org/about-us/our-strategy>.
22. Europe - 2020 strategy. URL: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en.
23. GRI Standards. URL: <https://www.globalreporting.org/standards/>.
24. ISO/DIS 26000 : Guidance on social responsibility. URL: http://isotc.iso.org/livelink/livelink/fetch/2000/2122/830949/3934883/3935837/ISO_DIS_26000_Guidance_on_Social_Responsibility.pdf.
25. RIO Declaration on Environment and Development. General Assembly of United Nations. URL: <http://www.un.org/documents/ga/conf151/ aconf15126-1annex1.htm>.
26. Sustainable development and Social Responsibility – Guidance for using ISO 26000:2010 in food chain. URL: <https://www.iso.org/standard/71624.html>.
27. The Ten Principles of the UN Global Compact. The United Nations Global Compact. URL: <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>.

8.2. Допоміжна

28. Білоус О. Генезис розвитку теорії та методології соціальної відповідальності підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2019. Т. 57, № 2. С. 39-52.

29. Белова, Т. Г., Крайнюченко О. Ф. Методичні основи формування соціально-відповідального підприємництва у сучасних умовах : монографія / за заг. ред. проф. Н. М. Соломянюк, проф. Л. В. Страшинської. Харків : Лідер, 2020. С. 34–63.
30. Бобко Л. О., Мазяр А. В. Проблеми корпоративної соціальної відповідальності в Україні. *Ефективна економіка*. 2019. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7043>
31. Бондарук Т. Г., Бондарук І. С. Економічна природа організаційно-економічного механізму соціальної відповідальності бізнесу. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. пр.* 2020. № 1–2. С. 57–64.
32. Бочарова Н. Екологічний аспект корпоративної соціальної відповідальності підприємств. *Економіка транспортного комплексу*. 2020. №. 35. С.32-47.
33. Будько О. В., Галаток Б.М. Вплив корпоративної соціальної відповідальності на конкурентоспроможність підприємства. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*. 2021. № 2. С. 31-38.
34. Воронько-Невіднича Т. В., Помаз О. М., Васильєва Ю. А., Коваленко Г. О. Аспекти корпоративної соціальної відповідальності підприємства, що сприяють формуванню його іміджу. *Modern Economics*. 2020. № 24. С. 45-49. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V24\(2020\)-07](https://doi.org/10.31521/modecon.V24(2020)-07).
35. Гуменна О., Бедій Н. Корпоративна культурна відповідальність як складова брендингу компанії в Україні. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*. 2022. № 7(1). С. 41–47. <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2022.7.1.41-47>
36. Жалдак Г.П., Чупріна М.О., Управління репутаційними ризиками підприємства з урахуванням концепції корпоративної соціальної відповідальності. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2021. Том 20. Вип. 1 (47). С. 175-184.
37. **Зибарева О.В.**, Вербівська Л.В. Корпоративна соціальна відповідальність в контексті сталого розвитку підприємництва. *Науковий вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ*. 2017. Випуск IV (68). С. 20-35.
38. **Зибарева О.В.**, Воронюк Т.А. Потенціал соціальної відповідальності підприємства в системі управління його конкурентоспроможністю. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2022. Вип. I (85). С. 106-124. URL: <http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2022/v1/9.pdf> .
39. Кравчик Ю. В. Аспекти соціальної відповідальності бізнесу в системі державної політики сталого розвитку країни. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. Т. 6, № 2. С. 181-190.
40. Концепція реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/66-2020-%D1%80#Text>
41. Куцик В. Розвиток концепції соціальної відповідальності бізнесу в Україні. *Підприємництво і торгівля*. 2019. Вип. 24. С. 77-84.
42. Манойленко О.В., Цівень Д. Структура та складові механізму забезпечення корпоративної соціальної відповідальності акціонерного товариства. *Інтелект XXI*. 2022. №2. С. 38-42.
43. Момот С. В. Вплив соціальної відповідальності бізнесу на реалізацію принципів сталого розвитку в регіоні. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2022. Вип. 64. С. 27-36.
44. Селіверстова Л. С., Лосовська Н. В. Підходи до формування організаційно-економічного механізму управління соціальною відповідальністю бізнесу. *Економіка та держава*. 2019. № 7. С. 13–16.
45. Ситник Й., Юрченко Г. Активізація концепції корпоративної соціальної відповідальності в моделі економічного розвитку України. *Економіка та суспільство*. 2021. №4. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-21>.

46. Таран-Лала О. М., Шевцов А. В. Теоретичні аспекти соціальної відповідальності підприємства як чинника його стійкого розвитку. *Економіка та держава*. 2022. № 6. С. 35-39.
47. Філіппова С.В., Філіппов В.Ю. Соціальна відповідальність у стратегічному управлінні підприємством: ключові завдання інтеграції за імперативами сталого розвитку. *Економіка транспортного комплексу*. 2020. Вип. 35. С.177-202.
48. Чупріна М.О., Жалдак Г.П. Світові тренди в сфері розвитку корпоративної відповідальності. *Ефективна економіка. Електронне фахове видання з економіки*. 2020. №11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8365>.
49. Харун О. А., Грицина Л. А. Розвиток соціальної відповідальності за умов поглиблення євроінтеграційних процесів. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 6, т. 1. С. 225-231.
50. Харчук В.Ю., Чернобай Л.І., Рябічина Ю.С. Корпоративна соціальна відповідальність вітчизняних компаній: особливості імплементації та розкриття інформації. *Підприємництво і торгівля*. 2021. № 28. С. 103-110.
51. Швець А. Соціальна відповідальність бізнесу як необхідна умова переходу до циркулярної економіки в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. №38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-74>.
52. Brin P., Lombardi R., Nehme M. N., Tiscini R. Corporate social responsibility, competitiveness and sustainability in emerging economies: The case of Ukraine. *International Journal of Management and Decision Making*. 2022. Vol. 21 (4). P. 379-401. DOI: <https://doi.org/10.1504/ijmdm.2022.125936>
53. Bringing the European CSR Strategy to the next stage 2015-2019. CSR's Europe Memorandum to the European Commission. URL: https://www.csreurope.org/sites/default/files/publications/Memorandum_to_the_European_Commission.pdf
54. Bull M., Ridley-Duff R. Towards an Appreciation of Ethics in Social Enterprise Business Models. *Journal of Business Ethics*. 2018. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-018-3794-5#enumeration>.
55. Corporate social responsibility and innovative work behavior: Is it a matter of perceptions? / R. S. Alhmoudi and etc. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. 2022. Vol. 29(6). P. 2030- 2037. DOI: <https://doi.org/10.1002/csr.2299>
56. Doing bad by doing good? Corporate social responsibility fails when controversy arises / S. Guo and etc. *Industrial Marketing Management*. 2022. Vol. 106. P. 1-13. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2022.07.009>
57. ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work. International Labour Organization. URL: <http://www.ilo.org/declaration/lang--en/index.htm>.
58. ISO 14001. URL: <https://www.iso.org/iso-14001-environmental-management.html>.
59. ISO 22000 : 2018 Food safety management – Requirements for any organization in the food chain. URL: <https://www.iso.org/standard/65464.html>.
60. ISO 45001:2018 Occupational health and safety management systems - Requirements with guidance for use. URL: <https://www.iso.org/standard/63787.html>.
61. ISO 9001 : 2015. URL: <https://www.iso.org/standard/62085.html>.
62. Martinez-Conesa I., Soto-Acosta P., Palacios-Manzano M. Corporate social responsibility and its effect on innovation and firm performance: An empirical research in SMEs. *Journal of Cleaner Production*. 2017. Vol.142. Part 4. P. 2374-2383.
63. Pillai R. D., Wang P., Kuah A. T. H. Unlocking corporate social responsibility in smaller firms: Compliance, conviction, burden, or opportunity? *Thunderbird International Business Review*. 2022. Vol. 64 (6). P. 627-646. DOI: <https://doi.org/10.1002/tie.22315>.
64. Prasad A. A., Kumar R. S. Challenges and opportunities of brand corporate social responsibility classification: A review, new conceptualization and future research agenda. *International Journal of Consumer Studies*. 2022. Vol. 46 (6). P. 2071-2103. DOI: <https://doi.org/10.1111/ijcs.12844>

65. Strauss K. The 10 companies with the best CSR reputations in 2017. URL: <https://www.forbes.com/sites/karstenstrauss/2017/09/13/the-10-companies-with-the-best-csr-reputations-in-2017/#1dcfb737546b>.
66. Sustainable Development Goals. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>.
67. Universal Declaration of Human Rights. United Nations. URL: <http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/index.html>.
68. **Zybareva, O.**, Popadiuk, O., Yaskal, O., Yaskal, I. (2023). Internal Social Responsibility: an assessment based on official reporting data. *Studia Regionalne i Lokalne*. Special Issue on Ukraine. pp. 68-88. URL: https://studreg.uw.edu.pl/dane/web_srnl_files/1960/2023_si_ua_zybareva_popadiuk.pdf.

9. Інформаційні ресурси

1. ARCher - інституційний репозитарій відкритого доступу представників Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/>
2. База українського законодавства в Інтернет. URL: <http://www.lawukraine.com>.
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Всеукраїнська мережа доброчесності і комплаєнсу (UNIC). URL: <http://unic.org.ua>
5. Зелена книга ЄС «Популяризація європейських засад корпоративної соціальної відповідальності». URL: http://www.eurofound.europa.eu/emcc/content/source/eu02002s.htm?p1=topic&p2=Corporate_Social_Responsibility
6. Інститут соціальної та етичної відповідальності. URL: [AccountAbility https://www.accountability.org/](https://www.accountability.org/)
7. Маніфест «Підприємство-2020» «Майбутнє для Європи, якої ми прагнемо». URL: https://www.csreurope.org/sites/default/files/UKRAINIAN_Enterprise%202020%20Manifesto.pdf
8. Мережа глобального договору в Україні. URL: <https://globalcompact.org.ua/>.
9. Центр «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності». *Офіційний сайт*. URL: <http://csr-ua.info/csr-ukraine>.
10. International Centre for Corporate Social Responsibility (ICCSR). URL: www.nottingham.ac.uk/business/ICCSR.
11. International Organization for Standardization. URL: <https://www.iso.org>.
12. Social Accountability International. SA 8000 : 2014 URL: [http:// www.sa-intl.org/index.cfm?fuseaction=Page.ViewPage&pageId=1711](http://www.sa-intl.org/index.cfm?fuseaction=Page.ViewPage&pageId=1711).
13. Sustainable business: Journal for CSR and Sustainable Development. URL: <http://csrjournal.com/1446-principy-korporativnojj-socialnojj-otvetstvennosti.html>.
14. WBCSD - World Business Council for Sustainable Development. URL: www.wbcsd.org.